

OVERDRACHT HONG KONG NATIONALE HYPE IN CHINA

NATIONALISTISCHE GEVOELEN BESPEELD DOOR PROPAGANDAPPARAAT BEIJING

ZOP, 16 juni 1997

Over twee weken vindt de overdracht van de Britse kroonkolonie Hongkong aan China plaats. In China wordt het enthousiasme opgeklopt door middel van de media, die spelen op het nationalistische gevoel van veel burgers. Tegelijkertijd wordt er in de zuidelijke provincie Guangdong, die aan Hongkong grenst, pragmatischer aangekeken tegen de overdracht.

(Door Jan van der Made)

BEIJING/YINGDE (ZOP) "Alles staat in het kader van de overdracht van Hongkong aan het moederland", klaagt Li Xiaoli, een 37-jarige medewerster van een staatsbedrijf in Beijing. "Vorige week moesten we met de hele werkeenheid gaan zwemmen. Thema: de overdracht van Hongkong. 'Wat moeten we ons daarbij voorstellen?' vroegen we aan de partijsecretaris die mee was. Hij had er geen antwoord op. Uiteindelijk verzoon hij maar wat: 'Zolang we het maar over de overdracht hebben, dan is alles best', zei hij. 'Als je duikt zeg je, hier is China, en als je aankomt aan de andere kant, zeg je, nu ben ik in Hongkong. En dan zijn we toch nog steeds in hetzelfde zwembad'"

Niemand in China's grote steden ontkomt eraan: over twee weken, of volgens de enorme digitale klok aan de oostkant van het Tiananmen plein, nog 1 209 600 seconden, en dan is het zover. "Verwelkom Hongkong, Bouw Veilig" staat op een enorm aanplakbord naast een bouwterrein. "Welkom terug Hongkong, Wees Beleefd en Spuug niet op Straat", vermeldt een ander bord langs een van Beijing's grote verkeersaders.

In de boekwinkels zijn posters te koop van de Hongkongse skyline met op de achtergrond de Grote Muur en de Verboden Stad, compleet met het portret van Mao Zedong. 97.000 bronzen Hongkong-overdracht-gedenkenpenningen worden door het hele land verspreid. En miljoenen t-shirts, horloges, pennen, notitieblokjes, kalenders, vlaggen met de Bauhinia-bloem, het symbool van Hongkong, aanstekers, slippers en Hongkong-overdracht computerspelletjes (*Strijd Tegen de Britse Imperialisten*) gaan over de toonbanken als zoete broodjes.

DENG XIAOPING

De televisie zendt "Hongkong-kennis quizen" uit, waarbij teams uit verschillende provincies, of verschillende werkeenheden, hun kennis over het nieuwe gebied testen. In het Revolutionair Museum naast het Tiananmen Plein is een overzichtstentoonstelling over Hongkong.

Hoogtepunt: een levensgroot wassen beeld van Deng Xiaoping die naar een enorme foto van Hongkong's Victoria Harbour staart. Deng mocht dan aan de vooravond van de overdracht gestorven zijn (hij overleed op 19 februari), "op deze manier kan hij toch noch een kijkje nemen", aldus een van de bezoekers van de tentoonstelling.

Vorige week ging in heel China de film *Yapian zhangzheng (The Opium War)* in première waarin de "nationale schande" van de Britse overname van Hongkong werd verfilmd, en een *Atlas van Honderd Jaar Nationale Schande* ligt in alle boekwinkels. Aan de hand van kleurige landkaarten en tabellen laat het boek Britse, Franse, Russische en Japanse invasies zien.

ONGELIJKE VERDRAGEN

"We moeten op de hoogte zijn van de nationale schande", aldus het voorwoord, dat maakt ons dapper en voorkomt dat we een herhaling kunnen voorkomen. De "Ongelijke Verdragen", waarbij China steeds meer stukjes land aan buitenlandse mogendheden moest afgestaan, worden stap voor stap

behandeld, en er zijn mooie kaarten van de buitenlandse concessiewijken in Shanghai, Suzhou, Tianjin en Wuhan. "Het boek staat hoog op de toptien", aldus een verkoopster in Beijing's megaboekwinkel San Lian.

Bij de oude ruïnes van het oude Zomerpaleis, in 1900 verwoest door het "Leger der Acht Geallieerden" (Engeland, Frankrijk, Rusland, Japan, de VS, Australië, Italië en Duitsland) als represaille tegen de "Bokser Opstand" zijn Chinese bezoekers bijna vijandig tegen de buitenlanders. "Ze kijken me aan alsof ik het heb gedaan", klaagt een Engelse toerist die met zijn vrouw aan een pakkettour door Azië meedoet.

De ruïnes van het oude paleis vormen het ultieme symbool voor de vernederingen die China leed in de handen van buitenlandse mogendheden, en vormt bijna dagelijks de achtergrond voor zangshows als "1997" afgelopen week, toen een galaconcert werd gehouden door China's meest bekende zangers om de terugkeer van Hongkong te vieren en weer eens alle invasies, ditmaal in muzikale vorm, de revue te laten passeren.

De videoclip die van het geheel werd gemaakt toont de zangers, afgewisseld met Japanse bombardementen, Engelse marineschepen voor de haven van Hongkong, maar ook Margaret Thatcher, de voormalige Britse premier, die in 1984 in Peking de "Gezamenlijke Verklaring" tekende en daarmee de terugkeer van Hongkong naar China garandeerde.

GUANGDONG

De Hongkong-keert-terug-gekte is waarschijnlijk het grootst in China's zuidelijke provincie Guangdong, die aan Hongkong grenst. Ongeveer twee honderd kilometer ten noorden van Hongkong, in het plaatsje Yingde zijn de verwachtingen hooggespannen. Ondernemer Hong Wentong, die een winkel runt op een theeplantage voor overzeese Chinezen staart naar zijn enorme Konka-televisie.

Er worden "Hongkong-lessen" uitgezonden, iedere dag een deel. "We denken dat de overdracht van Hongkong ons hier een hoop zal kunnen helpen", aldus Hong. "Zij hebben daar een kapitalistisch systeem, wij een socialistisch. En wij zijn hier een stuk armer". Hong heeft zijn koffers al gepakt, hij wil direct op 1 juli naar Hongkong, om er een kijkje te gaan nemen.

Maar hij zal worden teleurgesteld. Begin dit jaar werd bekend gemaakt dat Hongkong slechts een zeer beperkt aantal persoonlijke visa zal verstrekken voor Chinezen van het vasteland, en het grootste deel alleen voor mensen die er al familie hebben. Hong kan zichzelf toch al moeilijk voorstellen in Hongkong, hij heeft maar een zeer beperkt idee van het gebied. De tv biedt natuurlijk wel een soort inzicht, maar het dagelijkse leven op de theeplantage, waar "niemand harder werkt dan strikt nodig, en het management het niet echt nodig vindt om, om maar een voorbeeld te noemen, het centrale dorpsplein dat al decaden lang niet meer is dan een blubberpoel, op te knappen.

OPIUM

"Ze doen hier niets", aldus Hong. "Ze laten ons stikken". Een andere reden, vindt hij, om het systeem van Hongkong te bestuderen. "Want daar is het schoon en efficient, en de leiders bekommeren zich echt om de mensen, lijkt het", aldus Hong. Dat thee de oorzaak was van de opiumoorlog, die weer de reden was dat Hongkong in Britse handen viel, zegt Hong helemaal niets. De Britten voerden in de 19e eeuw op grote schaal Indiase opium in naar China, en verkochten dat tegen zilver, waarmee weer thee werd verkocht om aan de vraag voor dat product in Engeland te voldoen. Uiteindelijk resultaat: honderd duizenden Chinese opiumverslaafden en een toenemend zilvergebrek. De Chinese keizer vaardigde een verbod uit op de opiumhandel maar Engeland reageerde met wapengeweld en veroverde de ultieme prijs: het eiland Hongkong en ongelimiteerde opiumhandel.

Maar volgens Hong heeft dat nu alleen maar goeie gevolgen. "Na de teruggave van Hongkong zullen er meer en meer van hun investeerders hier komen", voorspelt hij. "Er zijn er al een paar hier. We

hebben een fabriek van cassettebandjes, en een paar restaurants. Uiteindelijk zal Hongkong ons uit de armoede trekken. Wie heeft het dan nog over nationale schande?"

© Jan van der Made